Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Szőlőmoly – Peribatodes rhomboidaria Den et. Shiff.

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов
Дата: 12.06.2019 *Брой:* 6/2019

A szőlő kártevői – a szőlő téli rügyeit, virágzatát és leveleit károsító rovarok

A szőlő molykabóca kártevőként először Németországban jelent meg Lustner által 1901-ben, majd 1939-ben – Svájcban – Faes által. Jelentősen később jelentették más európai országokban szőlő kártevőjeként. Bulgáriában az első károsítást 1974-ben észlelték Plovdiv, Sztara Zagora, Burgasz és Varna régiókban, később pedig más régiókban is (Harizanov, 1978). Ma már szinte minden szőlőtermő területen megtalálható, de kevéssé ismert a szőlőtermesztők és a szakemberek számára.

A károsítás jellege és gazdasági jelentősége

ISSN 2815-522X

A fő kárt a telelő lárvák okozzák, amelyek már március végén – április elején aktívvá válnak. Kifalják a rügyeket az egyéves vesszőkön és más termőfán, megrágják az azokban lévő virágzatokat. A rágás a rügy oldaláról indul, és így károsítják a nyugvó szemeket. Egy lárva a fajtától és az április hőmérsékletétől függően többtől akár 20 rügyig károsít. A károsított rügyek általában nem fejlődnek tovább, a szőlőtőke gyengébben nő és kevesebb termést hoz. A levelek és hajtások kifejlődése után a lárvák azokat is károsítják, lyukakat rágnak a levéllemezbe, a fiatal hajtásokon pedig a kérget sértik. A faj polifág, károsít gyümölcs- és erdőfafajokat, valamint gyomokat is, ahonnan a lepkék átvándorolhatnak a szőlőültetvényekbe.

Rövid morfológiai jellemzés

A lepke szürkésbarna szárnyú, sötétebb keresztcsíkokkal és foltokkal. Szárnyait széttárva eléri a 40-50 mm-t. A pete finom bordázatú, megnyúlt-ovális, 0,7 mm hosszú és 0,4 mm széles. Színe világoszöldtől sötét rózsaszínig változik, a kelés előtt szürkés. A lárva szürkésbarna vagy ibolyásbarna. A hátán végigfut egy keskeny hosszanti csík, amely az első 3 és az utolsó 3 szelvényen sötétebb. Oldalt, a test hosszában egy-egy sötétebb csík fut. A melllábak 3 pár, a hasi lábak 2 pár. A lárva úgy mozog, hogy testét ívben hajlítja, hasonlóan a fesztávolság méréséhez, innen ered a család neve – molykabóca. A lárva színe egyes fajtáknál közel áll az egyéves vesszők és más termőfa színéhez, ami megnehezíti észlelését. Ha a szőlőt megrazzzák, a lárvák a talaj felszínére hullanak. Napnyugta után és éjszaka aktívak, nappal mozdulatlanul maradnak a szőlőn, kinyújtott testtel, a mell- és hasi lábaikkal a szőlő részeihez tapadva. A teljesen kifejlett lárvák 40-60 mm hosszúak.

Biológia, ökológia és fenológia

A faj évente egy teljes és egy második, hiányos nemzedéket fejleszt ki, és lárvaként telel, 10-20 mm hosszúan, a szőlő kérge alatt, a tartószerkezeten, az avarban vagy a talajban. A telelt lárvák március végén – április elején válnak aktívvá, a rügyek felé vándorolnak és a leírt módon károsítják azokat. A rügyfakadás és a levelek és hajtások növekedése után a lárvák azokat is károsítják, és május második feléig fejlődnek, majd selyemszálon ereszkednek a talaj felszínére, 8-10 cm mélyre ássák be magukat, földkamrát készítenek és abban bábozódnak. Az első nemzedék lepkéinek rajzása május végén – június elején kezdődik és június első felében ér véget. A lepkék éjszaka aktívak. Petéiket egyesével rakják a törzsre repedésekbe, hasadékokba és egyéb védett helyekre, valamint a levelekre, az ereik mentén rögzítve őket. A petestádium 5-10 napig tart a hőmérséklettől és a peteterítés helyétől függően. A lárvakelés június második felében és július elején kezdődik. A lárvák a leveleken és hajtásokon táplálkoznak, de a kárnak nincs gazdasági jelentősége. A második és harmadik lárvastádiumú egyedek egy része a régi kéreg alá és más helyekre húzódik, laza gubót sző, diapauzát tart és ott marad a következő tavaszig. Egy másik részük teljesen kifejlődik, bábozódik, és a második nemzedék

ISSN 2815-522X

lepkéi augusztus második felében és szeptember első felében rajzanak. Ugyanazokra a helyekre rakják petéiket, mint az első nemzedék lepkéi. A lárvák a második lárvastádiumig táplálkoznak, majd telelőhelyeikre vonulnak.

Védekezés

A gazdasági kárküszöb ugyanaz, mint a szőlőmoly esetében. A faj általában alacsony egyedszámban fordul elő, és specifikus védekezés nem szükséges. A szőlőmoly és a szőlő sárgafoltosság-moly ellen használt készítmények erre is mérgezőek.